

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs II. Vtrum vnus Angelus alium cognoscat. articul. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ab intellectu, aut intellectus est illius causa in aliquo genere causæ, sicut è contraria substantia Angeli causa est tum efficiens, tum etiam materialis sui intellectus, nullo modo tribuitur intellectui, sed soli substantiæ Angeli.

Obiectio.

Quod si quis aduersus huiusmodi immediatum concursum substantiæ Angeli in genere causæ efficiētis ad suam ipsius intellectiōem nobis obiciat, actionem emanare non posse immediatè à substantia, eaque ratione constitui in substantiis potentias ab eis realiter distinctas, à quibus immediatè emanent operationes & actiones. Dicendum est, illud esse verum de actione reali, vt distinguitur contra actionem intentionalem, qua species, aut etiam imagines expressæ, tamquam à causa partiali producuntur, qualis est influxus, de quo modò loquimur. Sicut enim colores, qui non sunt qualitates effectiue actionis realis, producunt species actione intentionali: ita substantiæ, licet producere nequeant immediatè actionem realem, producere tamen possunt actionem intentionalem. Adde, quamuis à substantiis non emanent operationes propriè dictæ, emanare tamen efficiēter potentias ac proprietates: id verò longè plus est, quàm ab eis emanare effectus, actioneque intentionales.

Solutio.

DISPUTATIO II.

Utrum Angelus cessare possit à cognitione sui, & naturali Dei.

Secutorum D. Thomæ opinio.

Quod Angelus non possit cessare à cognitione sui, affirmant Herucus in 2. dist. 3. quæst. 4. ad primam rationem principalem, Capreolus ibidem quæst. 2. ad secundum contra quintam conclusionem, citatq; pro hac sententia D. Th. q. 8. de veritate art. 9. ad septimum, idemque affirmant alij secutores D. Thomæ.

1. Conclusio. Probabile est Angelum à sui cognitione nunquam desistere.

Sit tamen prima conclusio. Probabile est Angelum nunquam cessare à cognitione sui. Probatum primò, quia præstantius est esse in actu, quàm in potentia: sed inter res omnes creatas Angelus est præstantissimus: ergo erit semper in actu alicuius saltem operationis: neq; est alia, in qua magis videatur esse semper in actu inter omnes, quæ supernaturales non sunt, quàm cognitio sui: èd quòd sit præstantissimi obiecti inter ea quæ intuitiue cognoscit, ex eoque melius, quàm ex quouis alio, deuenit in notitiam naturalem Dei. Accedit, quòd ipsi est præstantissimum, maximèque proportionatum, præsertim cum valde consonum sit rationi, vt Angelus nunquam sit omnino otiosus, maximè cum operando non defatigetur, maximamque capiat voluptatem ex rerum contemplatione, & potissimum ex penetratione suæ naturæ. Secundò, viuētia corporea nunquam cessant ab operatione vite, quia saltem semper nutriuntur: ergo neque Angelus cessabit ab operatione vitali sibi naturali: non est verò alia, à qua minùs videatur cessare, quàm à cognitione sui.

2. Conclusio. Angelum à sui cognitione non posse certum non est.

Secunda conclusio. Non est certum, quòd Angelus non possit cessare à sui cognitione. Probatum, quia ad cognitionem necessaria est attentio potentia, quæ ad imperium voluntatis poterit tam intendat. Licet ergo verisimile sit Angelum cessare non posse à cognitione, vel sui, vel aliorum obiectorum indeterminatè, non secus ac homo apertis oculis, & in præsentia obiectorum lumine illustratorum, non potest non videre aliquod eorum indeterminatè, id-

que videantur probare rationes, quibus præcedens conclusio confirmata est, non tamen videtur certum, cum cessare nunquam posse à contemplatione sui, tamen verisimile admodum sit, cum raro, aut nunquam ab ea cessare.

Quod ad secundum atinet, cum naturalis beatitudo contemplatiua Angeli posita sit in naturali Dei cognitione, quam Angelus (vt art. 3. dicitur) ex sua ipsius substantia, cæterisque rebus creatis cognitio comparat, sanè sicut probabile est Angelum nunquam desistere à cognitione suæ propriæ substantiæ, sic probabile ius adhuc est, nunquam cessare à naturali Dei cognitione. Tum quia Dei naturalis cognitio nobilior est, quàm cognitio propriæ Angeli essentia, ad eaque plus Angelus afficitur, ex eaque plus oblectationis percipit, quàm ex contemplatione suæ substantiæ. Tum etiam, quoniam cognitio Angeli, siue sit propriæ essentia, siue cuiusvis alterius rei naturalis (etiam Angeli superioris, vt artic. seq. dicitur) est comprehensiuæ: comprehensiuæ autem cognitio rei naturalis esse nequit sine notitia naturali Dei, quatenus ea res à Deo, vt à prima causa pendet: quare cum probabilius sit Angelum nunquam cessare à cognitione naturali alicuius rei indeterminatè, quàm à cognitione propriæ essentia: probabilius quoque erit nunquam desistere à cognitione naturali Dei, quàm à cognitione propriæ essentia. Vtrum autem concedendum sit daemones beatos esse beatitudine contemplatiua naturali, inferius quæstione 62. articulo primo dicitur.

ARTICVLVS II.

Utrum vnus Angelus alium cognoscat.

Væstio hæc etiam excitatur, vt explicetur modus, quo vnus Angelus alium cognoscat. Ex Scripturis namque constat, Angelos se inuicem cognoscere, & inter se mutuo loqui, & agere. Præterea, cum nullius eorum substantia sit obiectum improprietatum comparatione intellectus aliorum: lumen quoque naturæ docet, Angelos se mutuo cognoscere.

D.

Ex sententia D. Thomæ vnus Angelus cognoscat alium per speciem innatam. Quoniam sicut Deus vnicuique Angelorum in instanti, in quo eum creauit, infudit species rerum omnium corporearum, quibus eas possent intelligere: sic quoque infudit species aliorum Angelorum, cæterarumque rerum spiritualium, quibus eas intuitiue valeret cognoscere.

E.

Quo loco animaduerte, vnumquemque Angelorum, in primis non posse cognoscere cæteros Angelos per suam propriam substantiam. Licet enim illa sufficiens sit, vt seipsum perfectissimè cognoscat, atque adeò vt cognoscendo prædicata omnia, quæ in ipso includitur essentialiter, cognoscat etiã cæteros Angelos quoad prædicata omnia sibi cum illis cõmunia, non tamen est sufficiens, vt illos cognoscat quoad prædicata illis propria, quib. ab eo distinguuntur: quòd quidem hæc, nec formaliter, nec eminenter, continentur in ipsius substantia, esto ipse Angelus superior ac perfectior sit: quippe cum inferiores Angeli effectus nō sint, nec esse possint superiorum, vt eos eminenter contineant. Deinde vnusquisque Angelorum non potest alios cognoscere per illorum substantias, saltem quando absentes sunt: èd quòd illud quod in modum speciei intelligibilis influere debet ad intellectiōem, distare non debeat ab intellectu, cum quo debet eo modo concurrere. Vt ergo vnusquisque Angelorum possit cæteros, etiam quando distant, intelligere, necesse est, vt in singulis

Angelus à cognitione Dei naturalis non desistere potest.

Angelus in talis cognoscit.

Angelus in D. Th. in rebus propriis non cognoscit alios.

Angelus non potest alios cognoscere per illorum substantias, saltem quando absentes sunt.

Angelis reliquorum species constituantur : quas cum non possint à rebus accipere, iuxta ea, quæ præcedente quaest. art. 2. late discussa sunt, fateatur opus est, à Deo fuisse in eorum mentibus infusas. Atque hoc est præcipuum fundamentum opinionis Divi Thomæ. Scotus verò, quia arbitratu agens, etiam cum distat, agere posse in id, quod abfens est, quin aliquid in medium effundat, arbitratu eorum substantias, etiam cum distant, concurrere posse instar speciei intelligibilis cum intellectibus aliorum Angelorum, ut ab eis agnoscantur. Verum iam sæpe in superioribus hanc Scoti sententiam reiecit.

Dubium verò est, verum, saltem quando duo Angeli à se inuicem non distant, vnus cognoscere possit intuituè alium per substantiam illius concurrentem in modum speciei intelligibilis: sicut potest seipsum cognoscere intuituè per suam substantiam. Proculdubio (quicquid nonnulli dicant) respondendum est posse. Ut enim sæpe dixi, ad id satis est, quod substantia rei cognoscendæ non distet secundum spaciū ab intellectu, qui eam debet cognoscere, & quod sit illi proportionata in gradu spiritualitatis: ridiculum autem est affirmare, substantiam vnus Angeli esse hoc modo improporionatam intellectui alterius Angeli, siue is superior, nobilior que sit, siue inferior, minusque nobilis: cum enim proportio ad id necessaria, non sit proportio æqualitatis, sed commensuratio, hoc est, habitudo, ut vnus concurrat cum alio, agaturque in eo intentionaliter: quã proportionem fatemur esse inter essentiam diuinam infinitam, & intellectum creatu perfulum lumine gloria: impro habile profectò est, ac penè ridiculum, eam negare inter substantiam vnus Angeli & intellectum alterius, quicūque is demum sit. Præsertim cum in sensibus experiamur similem habitudinem non consistere in indiuisibili, sed dari latitudinem maximam inter species, quæ cum facultate videndi cuiusque sunt proportionata.

potest quis vnus Angelus alterum, cum non distat, per ipsius substantiam intuituè cognoscere.

Obiectio.

Solutio.

Non potest Angelus aut in alterius aut anima nostra substantiam illabi. Demon licet possit excitate cogitationes in sensibus interioribus, aut concupiscentiam commouere, in illis tamen ac voluntatem operari nequit.

A proinde vis illa æquare non poterit essentiam angeli superioris; atque adeò nec illam poterit comprehendere.

Dicendum tamen est, nullum esse absurdum angelum inferiorem comprehendere naturaliter superiorem. Quia tamen, dato Angelo quantumcumque magnæ perfectionis, Deus in infinitum potest producere alium perfectiorem, sanè comparatione cuiuscunque angeli in particulari, dari potest diuina potentia angelus superior, quem ille nõ valeat comprehendere. Hoc secundum satis est manifestum, quoniam quantumcumque finita potentia ad cognoscendum termino habet perfectionis essentialis: quam possit comprehendere, ita ut in infinitum non possit maiorem, ac maiorem comprehendere. Primum verò ex eo probatur, quoniam in potentiam ad cognoscendum longè diuersa sunt, latitudo perfectionis essentialis, quæ cum cæteris rebus sibi est communis, & latitudo facultatis ad cognoscendum, quæ attenditur per comparationem ad obiecta, quæ vis illa potest attingere, & est propria & peculiaris latitudo potetie cognoscitiuæ, quæ talis potentia est: solèturque esse longè maior quam latitudo perfectionis essentialis. Etenim sicut visus bruti ad longè maiorem distantiam se extendit, quam sit quantitas ipsius bruti: ita se extendit ad videnda longè perfectiora obiecta, quam sit ipsum brutum imperfectum. Noster etiam intellectus, & longè magis angeli ad cognoscendam totam entis latitudinem se extendit. Quare nullum est absurdum, si longè maiorem perfectionem essentialem penetrer, atque cognoscendo adæquet & superet, quam sit perfectio essentialis angeli cognoscentis. Quin potius credendum est, quemcumque angelum inferiorem, totam latitudinem essentialem angelorum, quos Deus creauit, intelligendo penetrare, ac perustrare, ac proinde illam totam comprehendere.

Angelus inferior comprehendere potest superiorem.

C Ad argumentum ergo contrariæ sententiæ dicendum est, quantumvis potentia angeli inferioris non sit maior, quoad latitudinem perfectionis essentialis, quam sit perfectio suæ essentia: eam tamen longo intervallo superare quoad latitudinem essentialem obiectorum, quam cognoscere, ac penetrare valet.

Ad argum.

D Circa responsonem ad primum aduerte, obiectum cognoscibile existens in potentia, quæ cognoscere debet, tunc impedire cognitionem aliorum rerum, quando est eius natura, ut determinari nequeat per species aliorum cognoscibilium. Vnde quia calor est actus perspicui terminati per opacum: in perspicuo verò terminato per opacum recipi non possunt species visua: efficitur, ut calor existens in pupilla impediatur visionem. Quando verò obiectum cognoscibile existens in potentia, quæ debet cognoscere, eius est natura, ut determinari queat per species cognoscibilium, tunc non impedit aliorum cognitionem: ut lumen receptum in pupilla, quia efficit illam perspicuam, actu, ac proinde susceptiuam specierum visibilium, non impedit visionem colorum. Eadem ratione, quia substantia spiritalis Angeli, aut anima, eo ipso quod spiritalis est, determinari potest per species spiritalis rerum intelligibilium, non impedit earum cognitionem: sicut res corporea in intellectu humano eam impedit. Atque hæc est legitima ratio, ob quam, substantia Angeli cognoscentis coniuncta suo intellectui non impediatur perceptionem cæterorum Angelorum, cæterarumque rerum.

Obiectum cognoscendū existens intra potentia quando aliorum cognitionem impediatur.

* * *

Molina in D. Thom.